

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВНУТРІШНІХ СПРАВ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА

ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРАЦІВНИКІВ СИЛОВИХ

СТРУКТУР»

Рівень вищої освіти **другий(магістерський)**

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

Спеціальність **053 «Психологія»**

Освітня програма **«Психологія»**

Статус навчальної дисципліни **обов'язкова**

Мова навчання **українська**

Дніпро – 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Протокол від 31.08.2023 № 12

СХВАЛЕНО

Вченою радою Навчально-
наукового інституту права та
інноваційної освіти
Протокол від 29.08.2023 № 1

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Психологія»

(підпис)

Вікторія КОРНІЄНКО

(ім'я та прізвище)

Розглянуто на засіданні кафедри психології та педагогіки Навчально-
наукового інституту права та інноваційної освіти
Протокол від 28.08.2023 № 1

Психологічний супровід працівників силових структур // Робоча програма
навчальної дисципліни. – Дніпро : Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, 2023. – 12 с.

РОЗРОБНИК:

Професор кафедри психології та педагогіки ННПЮ ДДУВС, доктор
психологічних наук, професор, Шевяков О.В.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Професор кафедри психології, ВПНЗ Дніпропетровського гуманітарного
університету, доктор психологічних наук, Самойлов О.Є.;
2. Професор кафедри загальної та соціальної психології ДНУ імені Олеса
Гончара, доктор психологічних наук, професор Батраченко І.Г.

**Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної
дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри, протокол – розробника РПНД	Зміст змін	Підпис завідувача
20 /20			
20 /20			
20 /20			
20 /20			
20 /20			

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	5
Загальна кількість годин:	150 год
Рік підготовки:	1
Семестр:	1
Лекції	6 год
Семінарські	6 год
Практичні	-
Самостійна та індивідуальна робота	138 год
Підсумковий семестровий контроль:	Екзамен

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологічний супровід працівників силових структур» є ознайомлення студентів з поняттям психологічного супроводу, задачами силових структур та показати зв'язок з іншими дисциплінами; дати студентам базові положення психологічного супроводу; навчити проведенню емпіричних досліджень в залежності від особливостей силових структур.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологічний супровід працівників силових структур» є допомога студентам у засвоєнні основних феноменів психологічних знань; необхідних для розв'язування теоретичних і практичних задач в силових структурах; вироблення навичок роботи з різними категоріями працівників; прищеплення студентам уміння самостійно вивчати літературу з психологічного супроводу.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за освітньою програмою:

Інтегральна компетентність – Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

- ЗК1 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК4 – Уміти виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- ЗК5 – Цінувати та поважати різноманітності та мультикультурності;
- ЗК6 – Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- ЗК7 – Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК9 – Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні компетентності:

- СК3 – Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків;
- СК4 – Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік;
- СК5 – Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології;
- СК7 – Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності;
- СК8 – Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію;
- СК11 – Здатність працювати з кризовими станами клієнтів та надавати психологічну допомогу постраждалим внаслідок кризових травматичних подій.
- СК12 – Професійна здатність та психологічна готовність до психологічного

супроводу жертв надзвичайних ситуацій та збройних конфліктів та надання комплексної психологічної допомоги військовим та їхнім сім'ям.

Пререквізити: Передбачено попереднє оволодіння дисциплінами «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Практикум з загальної психології», «Анатомія та фізіологія людини», «Психофізіологія»

Постреквізити: Дисципліни, які будуть використовувати результати навчання дисципліни «Основи патопсихології», «Психологічне консультування», «Юридична психологія», «Психотерапія», «Судово-психологічна експертиза».

Програмні результати навчання:

ПРН4 – Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій;

ПРН5 – Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість;

ПРН6 – Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотний зв'язок, оцінювати якість;

ПРН13 – Розробляти програми психологічного супроводу, психологічної реабілітації та психокорекції військових та жертв збройних конфліктів.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

ТЕМА 1. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ.

Коло проблем психологічного супроводу. Діяльність силових структур. Поняття «діяльність» та «силова структура». Психосоматика силових структур. Образний канал психологічного супроводу.

ТЕМА 2. ФУНКЦІЇ СИЛОВИХ СТРУКТУР.

Ведення боротьби із злочинністю. Протидія тероризму. Захист і рятування населення в разі виникнення надзвичайних ситуацій. Надзвичайні ситуації техногенного і природного характеру. Характеристика психологічних проблем у силових структурах.

ТЕМА 3. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛОВИХ СТРУКТУР.

Правоохоронні органи як система спеціалізованих державних органів. Функції збройних воєнізованих формувань в системі правоохоронних органів. Запобігання, виявлення та припинення злочинів. Злочини вчинені з терористичною метою. Безпосередня участь у проведенні антитерористичних операцій.

ТЕМА 4. ВІЙСЬКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ: ПОНЯТТЯ, ІСТОРІЯ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасні концепції військової діяльності. Цілі та сутність військової діяльності. Інструменти військової діяльності. Моделі військової діяльності. Політика у комплексі військової діяльності. Основні функції війни. Основні напрями

розвитку військової діяльності. Рекомендації для досягнення ефективності військової діяльності.

ТЕМА 5. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ВІЙСЬКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Психологічний супровід військової діяльності та його основні знаряддя.

Декомпресія військових. Депресія під час війни. Кризове консультування військових та членів їх сімей. Теоретичні та методологічні проблеми психології військової діяльності. Підходи в психології військової діяльності.

ТЕМА 6. ПРЕДМЕТ ВИВЧЕННЯ ТА ОСНОВНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ В СИЛОВИХ СТРУКТУРАХ.

Предмет вивчення в військовій психології. Різні підходи до класифікації методів дослідження в військовій психології. Масові (методи збору інформації) методи. Опитування (анкетування, телефонні опитування, інтерв'ю, фокус-групи). Експериментальні методи (лабораторні та природні). Маркетингові та соціологічні дослідження. Застосування соціально-психологічних методів в військовій психології. Кількісні та якісні методи дослідження.

ТЕМА 7. ПОНЯТТЯ ЕКСПЕРТИЗИ В СИЛОВИХ СТРУКТУРАХ.

Види експертизи. Аналіз методів дослідження, використаних в студентських дослідженнях в сфері військової психології.

ТЕМА 8. ХАРАКТЕРИСТИКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИЛОВИХ СТРУКТУРАХ.

Поняття «ефективність». Основні параметри ефективності діяльності на війні (соціальний, економічний, психологічний). Види ефективності діяльності. Соціальна ефективність військової діяльності. Економічна ефективність військової діяльності. Психологічна ефективність військової діяльності. Поняття та структура психологічної ефективності військової діяльності (когнітивний, емоційний, поведінковий компоненти). Методи оцінки психологічної ефективності військової діяльності в Україні.

ТЕМА 9. РОЛЬ ПСИХІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У ФОРМУВАННІ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ.

Проблема дослідження психічних процесів людини в військовій діяльності. Психічні процеси і психологічні впливи. Психічні процеси на війні. Відчуття, сприймання, увага, пам'ять, мислення та уява та війна. Закони сприймання діяльності. Емоції та настрої. Судження, рішення та звички у військовій діяльності.

ТЕМА 10. ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА СИЛОВИХ СТРУКТУР В ПЕРІОД ВІЙНИ.

Мета будь-якої військової діяльності. Ключові питання організації військової діяльності. Місія, смисли та цінності військової діяльності. Моделювання військової діяльності. Характеристика військовослужбовців. Види військового лідерства.

ТЕМА 11. ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА В СИЛОВИХ СТРУКТУРАХ.

Особливості структури психологічної роботи у збройних силах. Методи психологічної експертизи військової діяльності. Методи експертизи психологічної безпеки на війні. Психологічні методи дослідження військової діяльності. Психологічні аспекти та оцінка негативної та позитивної діяльності на війні.

ТЕМА 12. РОБОТА ПСИХОЛОГА В СФЕРІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛОВИХ СТРУКТУР.

Мотиваційні проблеми які спрямовують до зразкового виконання обов'язків по службі. Прагнення до військово-професійного вдосконалення. Непридатність або невідповідність певної частини військовослужбовців до виконання функціональних обов'язків. Негативні психофізіологічні стани військовослужбовців, що виникають безпосередньо в процесі діяльності.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Структура навчальної дисципліни наведена у додатку 1.2.

Додаток 1.2. (оновлюється щорічно).

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік).

З навчальної дисципліни «Психологічний супровід працівників силових структур» передбачено:

для заочної форми навчання – екзамен.

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

Критерієм успішного проходження Здобувачем підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

За результатами аудиторної роботи здобувач заочної форми навчання має отримати максимальну кількість 20 балів (кожне заняття оцінюється за п'ятибальною шкалою); за результатами самостійної роботи – 30 балів та за результатами індивідуальної роботи – 10 балів. Таким чином бали за поточний контроль: 60 балів. Бали за результатами успішного складання екзамену: 40 балів.

Максимальна кількість балів з дисципліни: 100 балів.

Для навчальної дисципліни «Психологічний супровід працівників силових структур» засобом діагностики знань (успішності навчання) виступає екзамен

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Здобувач володіє професійними знаннями в повному обсязі та самостійно, правильно, впевнено виконує всі завдання. Відповідь повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення. Вміє самостійно знаходити і користуватися джерелами інформації, оцінювати отриману інформацію. Встановлює причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки. Робить аргументовані висновки, бездоганно виконує практичні завдання, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом. Виявляє пізнавально-творчий інтерес до обраної професії, нової техніки і технології. Опанував основи професійної культури та виявляє прагнення і здатність до продуктивної творчої співпраці в колективі. Результат виконання роботи повністю відповідає діючим якісним і кількісним показникам або може бути ще кращим.
4	Здобувач з розумінням відтворює основні професійні знання та застосовує матеріал при виконанні практичних завдань в стандартних ситуаціях. Дає визначення основних понять, аналізує, порівнює і систематизує інформацію, встановлює зв'язок з обраною професією та робить висновки. Відповідь в цілому правильна, логічна і достатньо обґрунтована. Виконує практичні завдання за типовим алгоритмом. Усвідомлено користується додатковою інформацією. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається несуттєвих помилок, які може виправити. Результат роботи відповідає якісним і кількісним показникам, що передбачені запланованим кваліфікаційним рівнем.
3	Здобувач без достатнього розуміння відтворює основний навчальний матеріал. З помилками дає визначення основних понять. Може частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати і робити висновки. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається помилок, які може частково виправити. Результат виконаної роботи відповідає низькому рівню діючих якісних та кількісних показників.
2	Здобувач безсистемно на рівні розпізнання відтворює окремі компоненти професійних знань. Відтворює фрагменти навчального матеріалу та неусвідомлено виконує частину практичних завдань. При відповіді і виконанні практичних завдань припускається суттєвих помилок, які самостійно виправити не може.
1	Здобувач на рівні розпізнання відтворює окремі елементи навчального матеріалу та виконує зі значними труднощами окремі елементи практичних завдань. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається суттєвих помилок. Результат виконаної роботи повністю не відповідає діючим якісним і кількісним показникам.
0	Відсутність на занятті

Самостійна робота: вирішення 30 тестових завдань в системі СУДН «Moodle», які оцінюються в 1 бал за кожну правильну відповідь на питання.

Індивідуальна робота: підготовка рефератів, есе, тез наукової доповіді, підготовка реферативних матеріалів із фахових публікацій, власні дослідження до конференцій, участь в олімпіадах тощо.

Критерії оцінювання індивідуальної роботи

здобувачів вищої освіти **заочної форми** навчання – 10 балів

1. Цілісність, систематичність, логічна послідовність викладу матеріалу-максимально 2 бали.
2. Повнота розкриття питання - максимально 2 бали.
3. Уміння формулювати власне ставлення до проблеми, робити аргументовані висновки - максимально 2 бали.
4. Опрацювання сучасних наукових інформаційних джерел - 2 бал.
5. Правильність оформлення роботи - максимально 2 бали.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Залік	Екзамен/ диференційований залік	Оцінка	Пояснення
90-100	з а р а х о в а н о	Відмінно	A	« Відмінно » - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.
83-89		Добре	B	« Дуже добре » - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.
75-82			C	« Добре » - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.
68-74		Задовільно	D	« Задовільно » - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
60-67			E	« Достатньо » - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	н е з а р а х о в а н о	Не задовільно	FX	« Умовно незадовільно » - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1-34			F	« Безумовно незадовільно » - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено навчальною дисципліною

- ноутбук з відеокамерою;
- програмне забезпечення для доступу до мережі Інтернет;

- СУДН «Moodle»;
- програмне забезпечення MicrosoftPowerPoint;

**Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни
(рекомендовані джерела інформації)**

Додаток 1.3. (оновлюється щорічно та/або в разі необхідності).

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**«ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРАЦІВНИКІВ СИЛОВИХ
СТРУКТУР»**

Освітній ступінь **магістр**
Спеціальність **053 «Психологія»**
на **2023 / 2024** навчальний рік

Форма навчання: ЗАОЧНА Обсяг: **5** кредитів ЄКТС (**150** годин)
**Навчально-науковий інститут заочного навчання та підвищення
кваліфікації**
Курс **1** Група **МЗ-ПС-321**

№ теми (згідно з РПНД)	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				С/Р та І/Р
			Всього	Лекції	С/З	П/З	
1	Мета, завдання, основні поняття.	12	2	2			10
2	Функції силових структур.	16	2	2			14
3	Правове регулювання діяльності силових структур.	16	2	2			14
4	Військова діяльність: поняття, історія діяльності	14	2		2		12
5	Психологічний супровід військової діяльності	14	2		2		12
6	Предмет вивчення та основні методи дослідження в силових структурах	14	2		2		12
7	Поняття експертизи в силових структурах.	10					10
8	Характеристика ефективності психологічної діяльності в силових структурах	10					10
9	Роль психічних процесів у формуванні психологічного супроводу.	10					10
10	Психологічна підтримка силових структур в період війни.	10					10
11	Психологічна експертиза в силових структурах.	10					10

12	Робота психолога в сфері організації діяльності силових структур.	12					12
	Разом за семестр	150	12	6	6		138
	Разом за навчальний рік	150	12	6	6		138
	Форма підсумкового контролю	Екзамен					

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки, протокол від 28.08.2023 р. № 1.

Завідувач кафедри
психології та педагогіки

Вікторія КОРНІЄНКО

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ****«ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРАЦІВНИКІВ СИЛОВИХ
СТРУКТУР»**

Освітній ступінь **магістр**
Спеціальність **053 «Психологія»**
на **2023 / 2024** навчальний рік

Підручники:

1. Губенко І. Я. Основи військової психології в силових структурах: підруч. для студентів закл. фах. передвищ. та вищ. освіти / І. Я. Губенко, О. С. Карнацька, О. Т. Шевченко. – 3-є вид. стер. – Київ : Медицина, 2021. 310 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Серета І.В. Психологічний супровід працівників : навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів з курсу за змішаною формою навчання / І. В. Серета. Миколаїв : Видавець Румянцева Г. В., 2022. 156 с.
2. Савенкова І. І. Військова психологія: навчальний посібник / І. І. Савенкова. Миколаїв: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, 2018. 302 с.
3. Терещенко Л.А. Психологічні особливості військовослужбовців. Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Київ, Том 10. Психологія навчання. Генетична психологія. Політична психологія. Вип. 32. 2018. С. 84 – 92
4. Шевяков О.В. Методичні вказівки з вивчення дисципліни «Психологічний супровід працівників силових структур» . Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022.45 с.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки,
протокол від 28.08.2023 р. № 1.

Завідувач кафедри
психології та педагогіки

Вікторія КОРНІЄНКО